

**ДО
МИНИСТЪРА НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
Г-Н БИСЕР ПЕТКОВ**

С Т А Н О В И Щ Е

от БЪЛГАРСКА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

ОТНОСНО: ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР,

БТПП подкрепя необходимостта от нов Закон за хората с увреждания, който да гарантира разностранен, ефективен и ефикасен - в сравнение с действащия закон – механизъм за подкрепа на хората с увреждания.

При посочените три условия за подкрепа (разностранност, ефективност и ефикасност на мерките), становището на БТПП по законопроекта е следното:

1. Безспорно, според нас, законопроектът предлага по- разностранна защита и подкрепа на хората с увреждания. Аргументи в подкрепа на това са нормативните разпоредби, обхващащи значително по-широки области, средства, публичен и частен ресурс за защита.

Ангажирани са почти всички звена на централната и местна изпълнителна власт и органите на местно самоуправление и е очевиден стремежът за концентриране на финансови ресурси за защита и подкрепа на хората с увреждания.

В законопроекта са предвидени многообразни мерки за съдействие на хората с увреждания включващи всички страни за тяхната рехабилитация (медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа), както и тяхното образование и професионално обучение.

Много важни са разпоредбите от законопроекта, предлагащи различна финансова подкрепа на хората с увреждания.

2. От особено значение за работодателите са текстовете на чл. 41 и др. от законопроекта, които предвиждат:

- конкретни ангажименти за работодатели с повече от 26 работници и служители да наемат определен брой лица с трайни увреждания (1 лице – от работодатели с 26 до 50 работници/служители; 2 лица – от работодатели с 51 до 99 работници/служители и 2 % от средносписъчния състав – за работодатели със 100 и повече работници/служители), като тези квоти са извън ангажиментите на работодателите по чл. 315 от Кодекса на труда да заделят за трудоустроени хора от 4 до 10 % от работните си места (в зависимост от икономическата дейност на работодателя);
- задължения на работодателите да пригледят определените работни места за нуждите на лицето с увреждания;
- задължения за посочените работодатели да уведомяват Агенцията по заетостта за определените от тях работни места, подходящи работни места за хора с трайни увреждания;
- задължения на работодателите да заплащат ежемесечна компенсационна такса в размер на 30 % от минималната работна заплата за страната, считано от четвъртия месец след уведомлението на Агенцията по заетостта за всяко незаето работно място за човек с трайно увреждане.

Членовете на БТПП имат следните резерви към цитираните по-горе предложения:

а) Предложеното в чл. 41 от законопроекта решение е непоследователно в сравнение с действащата нормативна уредба:

Чл. 315 от Кодекса на труда визира по-леки задължения, тъй като те се отнасят само за по-големи предприятия относно работни места за трудоустроени работници/служители, в проценти от 4 до 10 – в зависимост от

икономическата дейност. Чл. 41 от законопроекта предлага по-тежки задължения – за наемане на лица с трайно увреждане и ангажира с това задължение много на брой по-малки предприятия, като за предприятията с персонал над 26 работника/служителя квотата е близо 4 % от щатния състав - независимо от икономическата дейност и независимо от броя на заетите места.

б) Неприемливо е и е в противоречи на пазарните принципи задължението на работодателите да заплащат определената компенсационна такса след третия месец от уведомяването на Агенцията по заетостта, ако след този срок не назначат определения брой лица с трайни увреждания.

Ако работодателят сам не е открил подходящи лица с трайни увреждания, или ако такива не са били насочени към него от Агенцията по заетостта, то местата в списъка за лица с трайни увреждания биха могли да са заети от здрави лица, а не да се държат незаети.

в) Предвид изложеното в предходните б.б. „а“ и „б“ БТПП предлага:

- Да се изключат от квотното задължение по чл. 41 от законопроекта предприятията с по-малко от 50 служители/работници.
- Квотното задължение по чл. 41 от законопроекта да се включи в задължението на работодателя по чл. 315 от Кодекса на труда.
- Квотното задължение на работодателя по чл. 41 да е в зависимост от вида икономическа дейност – както в чл. 315 от Кодекса на труда.
- Работодаателят да се освободи от задължението за назначаване на лица с трайни увреждания, респ. – от отговорност за глоба, в случай, че Агенцията не насочи в 3-мес. срок такова лице.
- Да се регламентират по-флексабилни разпоредби за временно назначаване на лица с трайни увреждания, чрез Агенциите за временна заетост.

3. Разширяването на мерките за подкрепа само по себе си няма да има резултат, ако не е съпроводено с нормативен инструментариум, гарантиращ ефективността и ефикасността на тези мерки.

а) БТПП има резерви относно ефикасността на предлаганите мерки в частта относно очакваните разходи за създаването на нови органи (в общия смисъл на тази дума) и ефекта/резултата от тяхната работа.

Да, вярно е, че реализирането на всяка държавна политика изисква наличието на определени публични структури. Когато, обаче, структурите са повече от необходимото и то с някои дублиращи се функции ефикасността неминуемо се понижава, а отговорността – се размива.

Законопроектът предлага ангажирането на поне седем вида органи и на още два фонда – последните с надлежно определени управителни съвети за тяхното управление. Наред със сега ангажираните Министерство на труда и на Агенцията на хората с увреждания, законопроектът предлага създаването и на Специализиран орган на правата на хората с увреждания към Мин. съвет, Съвет за наблюдение, който да се администрира чрез администрацията на омбудсмана и Комисията за защита от дискриминация, Национален съвет за интеграция на хората с увреждания към Мин. съвет, областни съвети на регионално ниво, ръководни служители на териториално и централно ниво, които да изпълняват функциите на координатори.

При това някои от посочените в законопроекта функции на определени органи безспорно се дублират. Така напр. Агенцията за хората с увреждания поддържа информационна система за хората с трайни увреждания (чл. 10, ал. 4, т. 2) и Специализираният орган за правата за хората с увреждания също поддържа информационна система за хората с трайни увреждания (чл. 11, ал. 4, т. 3). Специализираният орган за правата на хората с увреждания участва и задължително дава становища при изготвянето на проекти за нормативни актове, свързани с правата на хората с увреждания, изготвя шестмесечни и годишни отчети за изпълнението на политиката за хората с увреждания, които предоставя на министър-председателя, предоставя информация на всички държавни органи, на неправителствения сектор и на гражданското общество относно прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания (чл. 11, ал. 4, т.т. 7, 8 и 9). Същите функции са предвидени и за Агенцията за хората с увреждания и за министъра на труда (чл. 9, т. 9):

- Според чл. 10, ал. 4, т.т. 3 и 6 Агенцията участва и задължително дава становища при изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с правата на хората с увреждания, изготвя шестмесечни и годишни отчети за изпълнението на политиката за правата на хората с увреждания, които вярно че предоставя на Министерство на труда, а не на министър-председателя – но не виждам пречка с този отчет да се запознае и министър-председателят.
- Според чл. 9, т. 9 министърът на труда, както Специализираният орган за правата на хората с увреждания предоставя информация на държавните органи и гражданското общество по прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания.
- Според чл. 15, т.т. 4 и 5 Съветът за наблюдение, както и министърът на труда осъществява периодичен преглед и оценка на националното законодателство в съответствие с разпоредбите на Конвенцията на хората с увреждания и изготвя ежегодни доклади по предприетите действия по прилагане на Конвенцията.

Отделно от това буди недоумение предлаганото от законопроекта решение сега съществуващата Агенция за хора с увреждания през 2021 година да се преобразува в Специализирания орган за правата на хората с увреждания (това е разпоредбата на § 12 от Преходните и заключителни разпоредби), като очевидно от същата година трябва да се създаде нова такава структура със същото име – Агенция за хора с увреждания.

Също така някои от предлаганите в законопроекта структури са извън предвидените рамки на Закона за администрацията. Така напр. Законът за администрацията предвижда създаването на съвети, като консултативни органи към Министерски съвет (чл. 21 от ЗА) и към отделни министерства (чл. 45 от ЗА). Законът за администрацията не предвижда създаването на съвети към омбудсмана. Отделно от това законопроекът не дава ясен и категоричен отговор на въпроса какъв е статутът на Съвета за наблюдение – консултативен, или с решаващи функции.

Не на последно място е и забележката, че съставът на някои органи е съвпадащ – така напр. представителните организации на хората с увреждания участват в повече от един орган, което е излишен организационен разход – тези представители трябва да участват в един орган с решаващ глас, който да се чува.

б) БТПП има резерви и срещу своевременната ефективност на законопроекта, поради следните съображения:

- Голяма част от разпоредбите в законопроекта не притежават нормативност – те приличат по-скоро на текстове от програмен документ. Нормативният акт трябва да предлага конкретен инструментариум за реализиране на целите на акта. Не притежават необходимата нормативност голяма част от текстовете, разписани в главата за мерките за подкрепа за социално приобщаване (медицинска, професионална, социална, трудова и психологическа рехабилитация), образование и професионално обучение, както и в раздела за достъп до правосъдие и правна защита.

- Друга част от разпоредбите, предвиждат приемането на нови актове, или промени в съществуващите. Своевременната ефективност изисква налагащите се промени в действащи актове да се разпишат в Преходни и заключителни разпоредби на закона за хората с увреждания. Така приети в пакет мерките ще бъдат обсъдени заедно от всичките им аспекти.

Така напр. данъчните преференции на специализираните предприятия и кооперации на хората с увреждания и за хората с увреждания са предвидени за уреждане в Закона за данъка върху доходите на физическите лица и Закона за корпоративното подоходно облагане (чл. 53 от законопроекта), измененията в които могат да се предложат и обсъждат още сега, заедно с този законопроект, предвид обстоятелството, че започва периодът на обсъждане на бюджет 2019.

Също така законопроектът предвижда редът и условията за извършване на някои дейности да се регламентират в правилника за прилагане на закона (напр. за изготвянето на индивидуална оценка на потребностите, съставът и дейността на специализираните отдели – чл. 28 от законопроекта), правилника за прилагане на закона за социално подпомагане (за ползването на социални услуги по чл. 21 от закона), в държавния образователен стандарт за

приобщаващо образование – относно условията и редът за осигуряване на общата и допълнителна подкрепа на личностното развитие (чл. 35 от законопроекта) и др. За приемането на част от тези актове законопроекът не предвижда никакъв срок.

С уважение,
Цветан Симеонов –
председател на БТПП